

fald skulle findes i mere overordnede politiske betragtninger, eller i quid pro quo-arrangementer af den ene eller anden art.

Et strengt regime

Kendetegnende for et sådant regime skulle være, at det ville lægge reelle begrænsninger på flådernes operationer. Det ville således alt efter sin udformning kunne medføre en drastisk reduktion af flådernes øvelsesvirksomhed og øvrige bevægelser.

Dette kunne ske i form af øvre grænser for antallet af øvelser, for antal, type og størrelse af deltagende skibe, for øvelsernes varighed, samt ved at operere med så lange notifikationsfrister, at mere øjeblikksbestemte forlægninger af selv ret små flådestyrker umuliggøres. Endvidere kunne man forestille sig regimet kompletteret med detaljerede bestemmelser om udstrakt adgang til observation af øvelser og andre flådeoperationer. Skulle dette ske ved at have observatører om bord på orlogsfartøjer, ville arrangementet være af betydelig mere indgribende natur, end tilfældet er med observation til lands.

Inden for rammerne af et strengt regime ville det for eksempel kunne være umuligt ulydset og med ti dages frist at forlægge en amerikansk eller sovjetisk flådestyrke bestående af en krydser, to destroyere og tre fregatter til farvandet ud for Norge.

Oprettelse af et regionalt, operationelt regime for CSCE-staterne kunne for eksempel i Middelhavsområdet betyde, at selv mindre flådestyrkers bevægelser skulle notificeres længe tid i forvejen, hver gang de skulle sejle fra den ene ende af Middelhavet til den anden, eller hvis de efter at have ligget uden for en given zonegrænse i Middelhavet agtede sig ind i zonen igen.

Det er uden videre klart, at et sådant regime grundlæggende ville anfægte mulighederne for at anvende flåderne til politisk signalgivning samt for at indsætte dem frit og i den ønskede sammensætning i pludseligt opståede situationer og kriser.

Regimet ville berøre alle aftaleparters øvelsesaktivitet og muligheder for at udøve flådedi-

plomati, men man må forvente, at det ville ramme den vestlige alliance hårdest. Dette ligger allerede i, at et sømilitært regime for den af havet opdeltede vestlige alliance betyder, at havet bliver en slags sovjetisk quasi-interessesfære skudt ind mellem den vestlige alliances medlemmer, altså for eksempel mellem USA og Norge, eller mellem Storbritannien og Danmark.

Lige så vigtigt som reduktionen i muligheden af at anvende flådetilstedeværelse som et politisk signal er begrænsningen af de vestlige flåders øvelsesaktivitet, der må anses som en nødvendig forudsætning for, at de ville kunne udføre deres opgaver optimalt i krigstilfælde. Specielt det komplicerede forstærkningsproblem inden for NATO nødvendiggør en stadig øvelsesaktivitet med dette sigte. I Vesterhavet og Nordsøen øves således med jævne mellemrum blandt andet fremførelsen af forstærkninger til Danmark fra vore NATO-allierede.

Selv om man måske fra et dansk synspunkt kunne se det som positivt, hvis man en måned i forvejen kunne få at vide, at der var planlagt en Warszawapagtflådeøvelse ved Rügen, eller hvis der var lagt begrænsninger på størrelsen og antallet af Warszawapagts amfibieoperationer i Østersøen, må det afvejes med andre danske interesser og overordnede hensyn til alliancen som helhed. Dette vil ikke mindst dreje sig om konsekvenserne for tilsvarende NATO-øvelser og dermed for forstærkningsproblematikken.

6. Strukturelle foranstaltninger

Strukturelle foranstaltninger på det sømilitære område kan tænkes at omfatte såvel selve skibene som de våbensystemer, de har ombord, med andre ord flådernes hele opbygning og sammensætning. De kan sigte mod eksisterende eller fremtidige forhold. Man kan tænke sig forbud mod, reduktioner af eller overgrænser for bestemte våbensystemer eller skibstyper.

Historisk er der flere eksempler på sådanne aftaler blandt andet Washington aftalen fra 1922 og London aftalen fra 1930, som fastlagde det indbyrdes forhold mellem de større sømagters flådestyrker. I efterkrigstiden er der bortset